

Osallisuuden versoja

Haavoittuvassa asemassa olevien työkäisten osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemus

Sosiaalialan osaamiskeskus Verso
16.10.2023 Emmi Fjällström
Projektisuunnittelija

Sosiaalialan osaamiskeskus
Verso

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
The Regional Council of Päijät-Häme

Korkeasti koulutettuja,
työssäkäyviä, keski-ikäisiä, naisia

N= 1214 | 74,5

Päijät Häme
hyvinvointikysely
verkossa
2021
1214 vastaajaa

Oivallus
Tämä ei kerro koko kuvaa
väestön hyvinvoinnista ja
osallisuudesta

Ammattikoulun käyneitä,
työttömiä, aikuisia, miehiä
N=147 | 67,5

Laaja
kohdennettu
hyvinvointikysely
jalkautuen
palveluihin
2022
147 vastaajaa

Oivallus
Osallisuuden kokemus
korkeinta avointen
kohtaamispaikkojen kävijöillä

Kuntouttava työtoiminta
sosiaalinen kuntoutus
avoimet kohtaamispaikat
ryhmätoiminta
N=271 |

Haavoittuvassa
asemassa olevien
työikäisten
osallisuus
osallisuuskysely
2023
295 vastausta

Selvitetään
osallisuuden kokemusta
Lisätään päättäjien ja
palveluiden tietoisuutta
osallisuuden ja hyvinvoinnin
merkityksestä

Vahvistuuko osallisuuden tunne palvelussa tai toiminnassa?

Kerätään tietoa eri palveluihin osallistuvien työkäisten osallisuuskokemuksista

Millä tavalla osallisuuden kokemus syntyy?

Kuvataan ja kootaan tietoa osallisuuden ydintekijöistä ja mekanismeista

Miten osallisuuden tunnetta voidaan vahvistaa palveluissa?

Tehdään näkyväksi työtä ja käytäntöjä, jotka vahvistavat osallisuutta

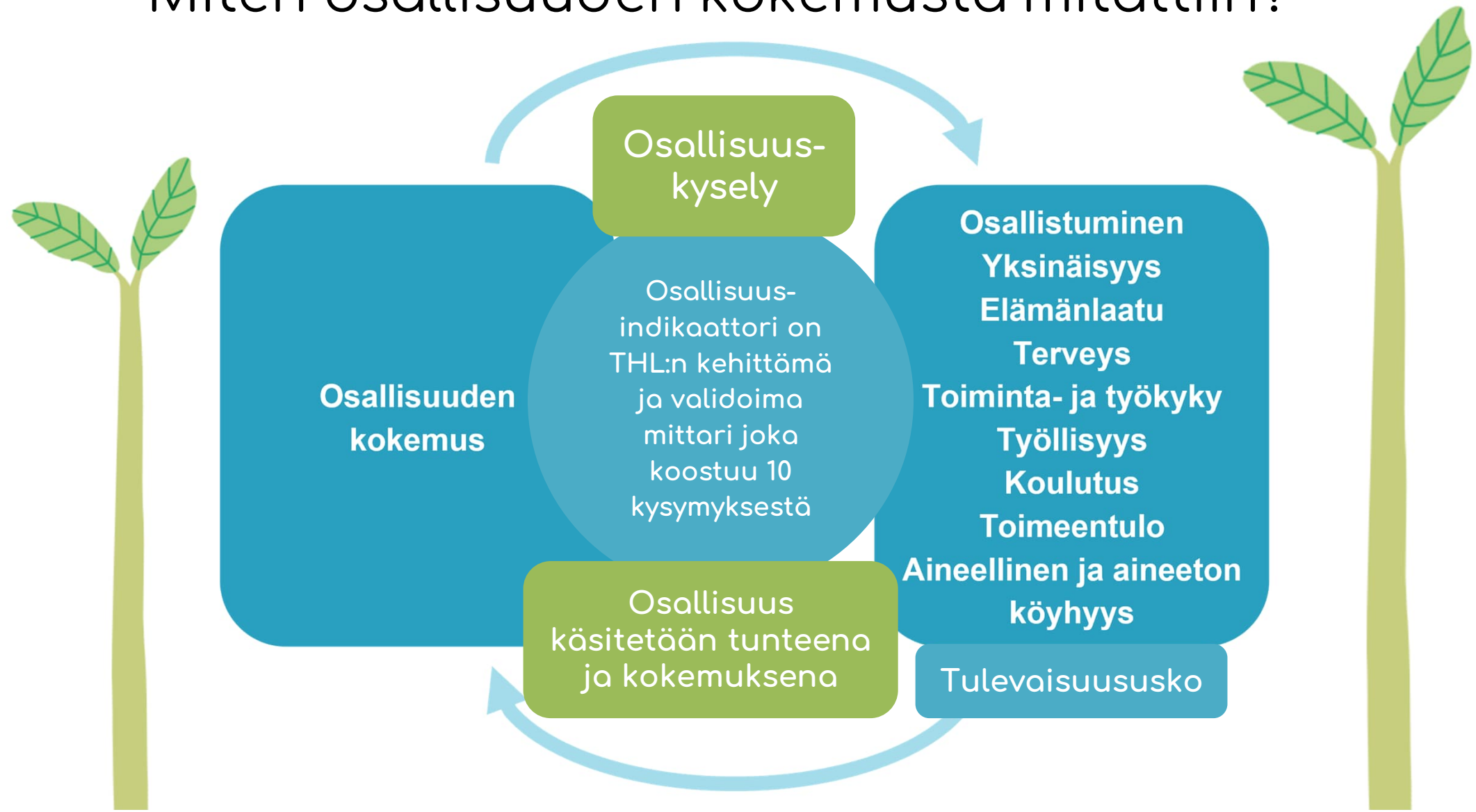
Haavoittuvassa asemassa oleva?

”Haavoittuvuuspuhetta käytetään hyvässä tarkoituksessa turvaamaan ja tasapainottamaan oletetusti heikommassa asemassa olevien oikeuksia.

Haavoittuvuuspuhe voi kääntyä syrjäytymis- ja syrjäyttämispuheeksi, jossa haavoittuvaksi määrittely saattaa riistää henkilöltä yhteiskunnallisen aseman luoman tilan tulla kuulluksi ja kuunnelluksi.

Näin ei voida päästä kosketuksiin haavoittuviksi määriteltyjen kokemusten tai heidän aitojen, koettujen tarpeidensa kanssa.” (Tuovinen & Pekkarinen 2023)

Miten osallisuuden kokemusta mitattiin?

Osallisuuden kokemuksen muutosta mitattiin kaksi kertaa kolmen kuukauden välein tehdyllä kyselyllä

Osallisuuskyselyyn
vastaajat olivat
toimintaan osallistuvia

Kysymykset koskevat sen
hetkistä koettua tilannetta
(ei toimintaa)

Miten osallisuuden kokemuksen
muutosta mitataan?

10 osallisuusindikaattorikysymyksen
vastaukset on pisteytetty, ja
keskiarvon perusteella lasketaan
osallistujan pisteluku.

Ns. alku- ja loppukyselyn välinen
ero kertoo muutoksesta

Osallistuminen ja osallisuuden kokemus

”Tärkeää on havaita ero osallisuuden ja osallistumisen välillä. Osallistuminen on prosessi ja keino sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi ja se voi olla osa tunneperäistä kokemusta sosiaalisesta osallisuudesta. Siten sosiaalinen osallisuus kokemuksellisena prosessina on laajempi käsite kuin osallistuminen.” Leemann ym. 2015

Osallistumisen pakon vaikutus osallisuuden tunteeseen on tullut esiin asiakkailta osallisuuskyselyn tuloksista keskustellessa.

Hankkeen toiminnalla on pyritty vahvistamaan osallisuuden kokemusta. Haluaako osallistua, millä tavalla?

Vahvistuuko osallisuuden tunne palvelussa tai toiminnassa?

Kuntouttava työtoiminta
Sosiaalinen kuntoutus
Ryhmätoiminta
Kurssitoiminta
Kohtaamispaikka
Yksilövalmennus

Osallisuuskyselyt
Tulosten käsittely yhteisesti

Millä tavalla osallisuuden kokemus syntyy?

5 haastattelua aikuisia ja nuoria, jotka ovat kokeneet hyötyneensä toiminnasta

Pieniä onnistumistarinoita

Miten osallisuuden tunnetta voidaan vahvistaa palveluissa?

Ilmiö:
Haavoittuvassa asemassa olevat aikuiset ja nuoret eivät tule nähdyksi ja kuulluksi

Ilmiöpöytätyöskentely

Osallisuuskyselyn vastanneiden taustatietoja N=219*

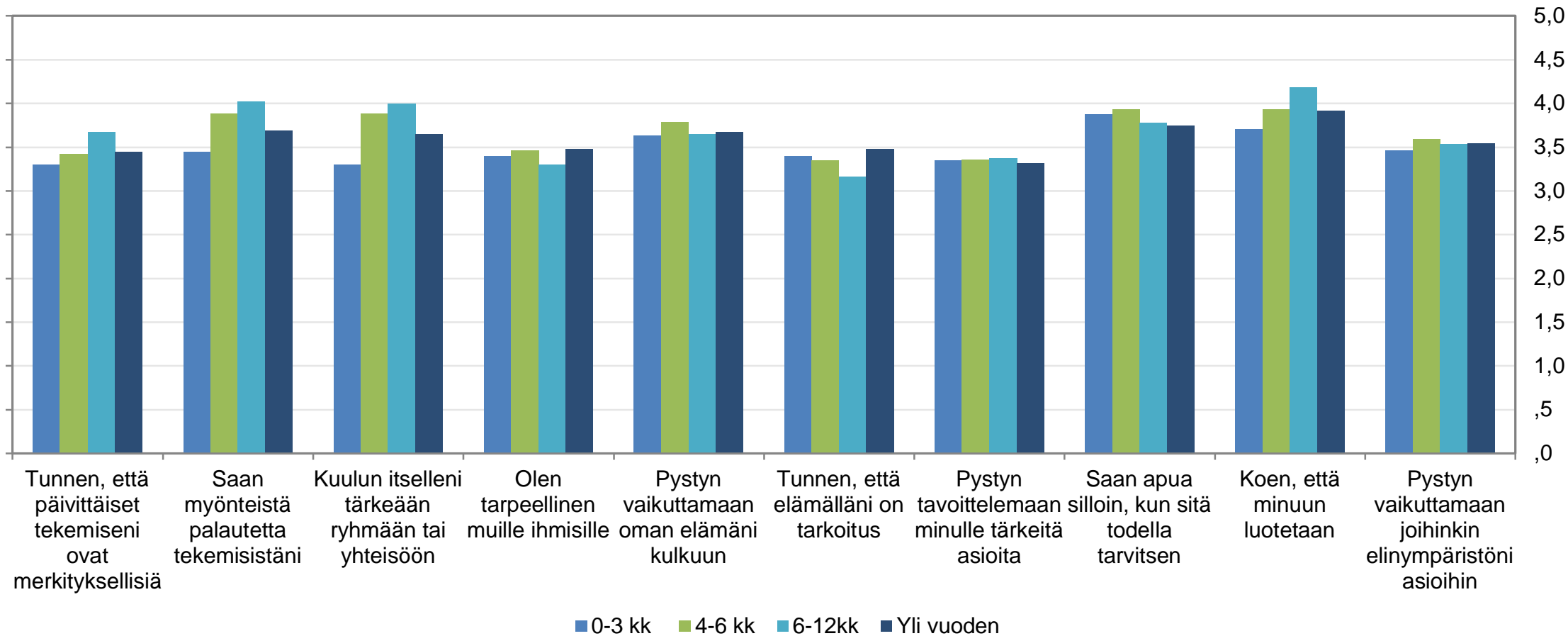
Kaikki aloitus- ja kertakyselyn vastaukset = kaikki vastanneet henkilöt

Asuinpaikka:	73% Lahdessa, 13% Hollolassa ja 13% Orimattilassa
Elämäntilanne:	68% asuu yksin, 11% vanhempien kanssa, 11% avo- tai avioliitto, ei asu lapsia yhdessä
Ikäryhmä:	32% 30-44 v., 31% 45-65 v., 19% 18-24 v. 17% 25-29 v
Sukupuoli:	50% mies, 42% nainen, 4% muu, 3% ei halua vastata
Koulutus:	56% toinen aste, 30% perusaste, 7% alempi korkeakoulu
Päätoimi:	71% työtön (joista 63% yli 24 kk) 16% eläkkeellä, 6% ansiotyö, 4% opiskelija

Mitä tapahtui
hyvinvoinnin eri tekijöille
samalla kun kokemus
osallisuudesta vahvistui
tai heikkeni?

Osallisuuden kokemus toiminnassa käymisen keston mukaan (N=271*)

Osallisuuden
kokemus
vahvistui jonkin
verran 3 kk
aikana
(N52) | 60,2 ... 64,2

62%
+12 p

31%
-12 p

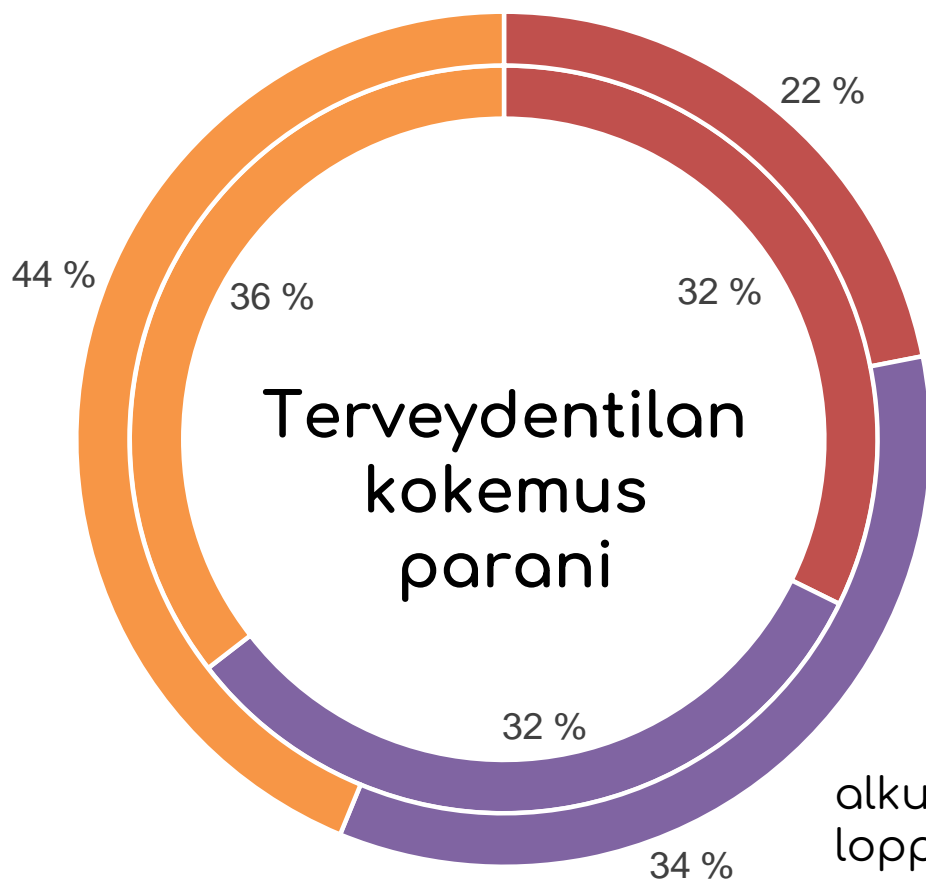
Vahvistuiko
osallisuuden tunne
palvelussa tai
toiminnassa?

“En jaksa elämää missä ei
ole mitään hyvää”
(alkukysely, vahvistunut)

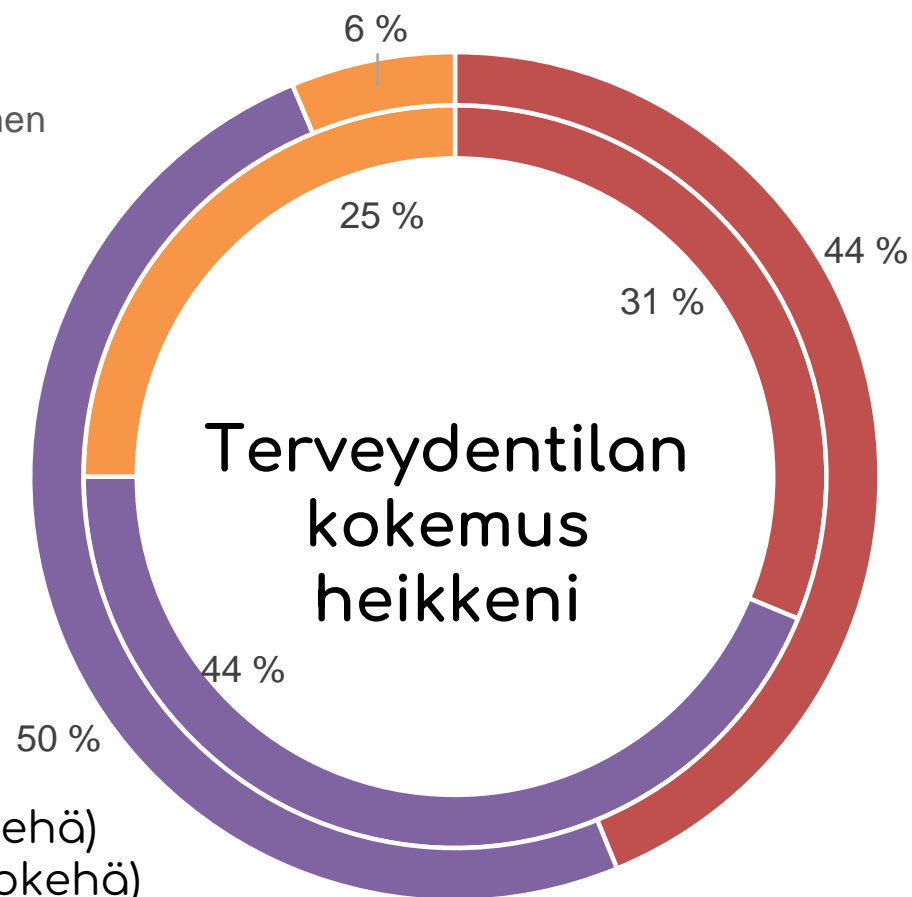
“Olen saanut paljon
virikkeitä tulevaisuuteen.”
(loppukysely, heikentynyt)

Oman terveydentilan kokemuksen muutos

vahvistunut osallisuus N=32

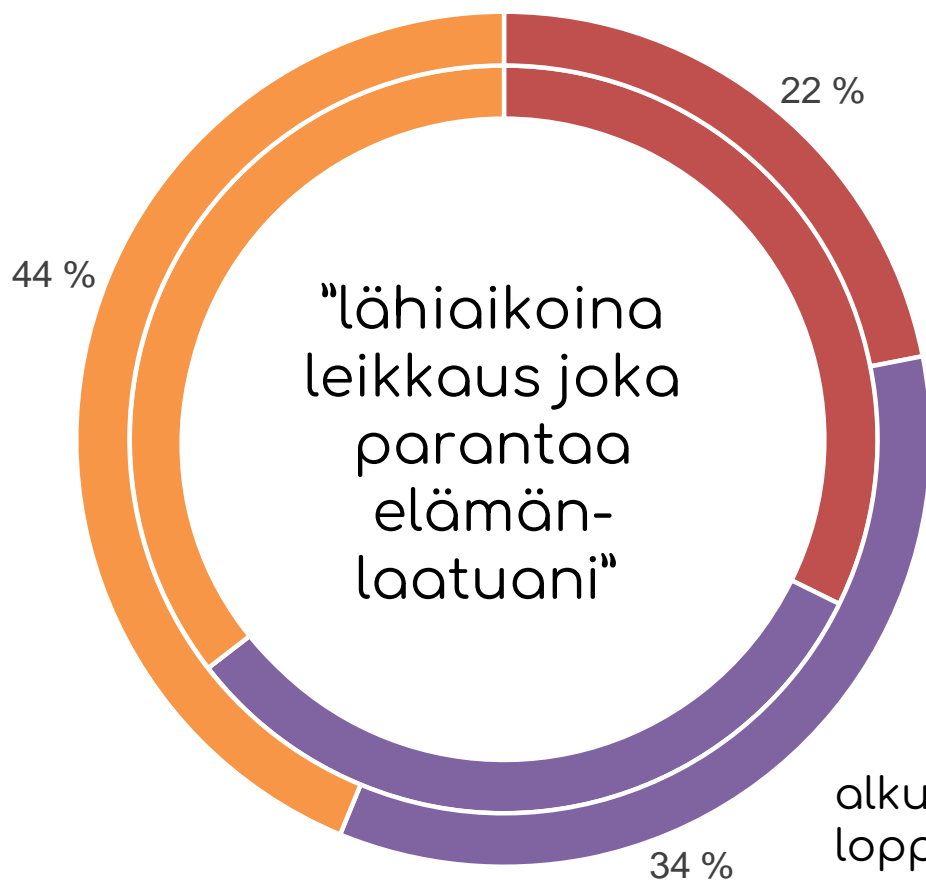

heikentynyt osallisuus N=16

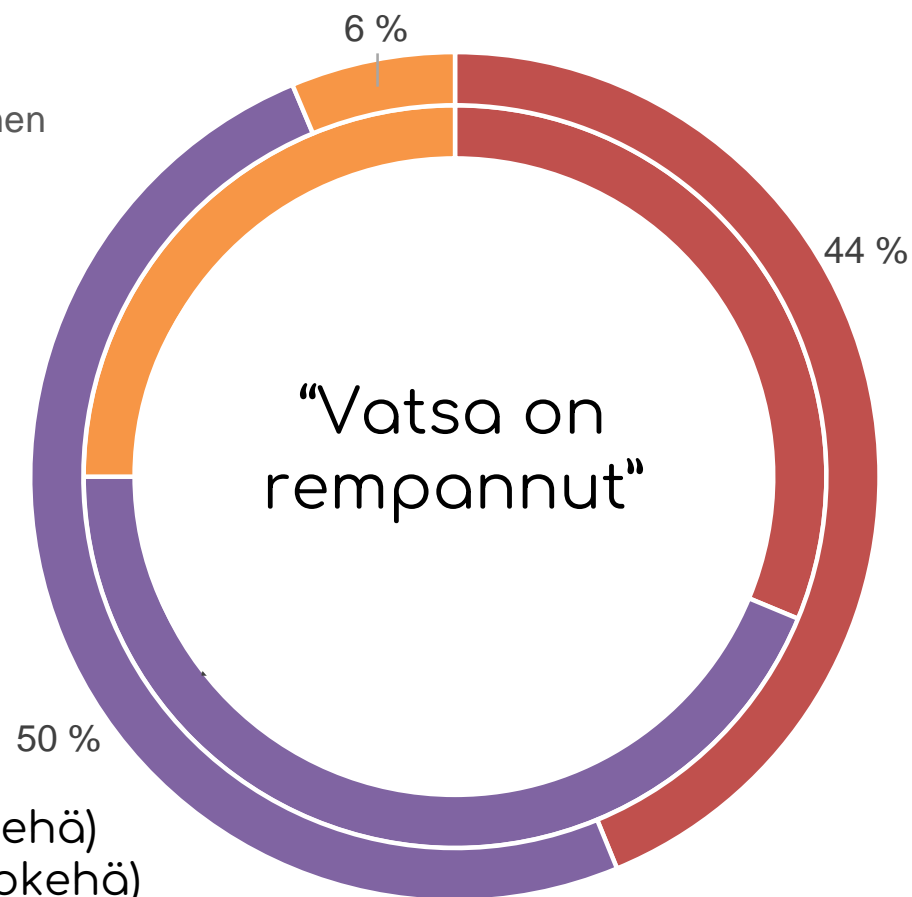

Oman terveydentilan kokemuksen muutos

vahvistunut osallisuus N=32

heikentynyt osallisuus N=16

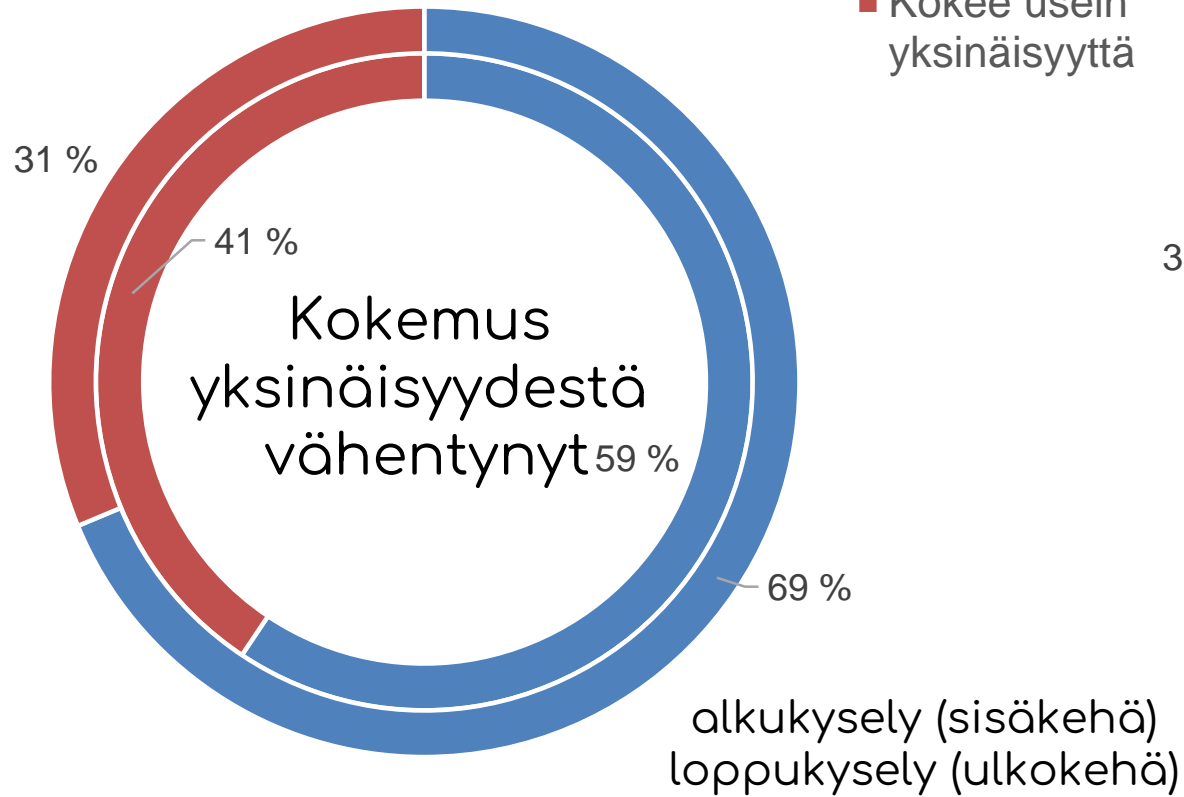

alkukysely (sisäkehä)
loppukysely (ulkokehä)

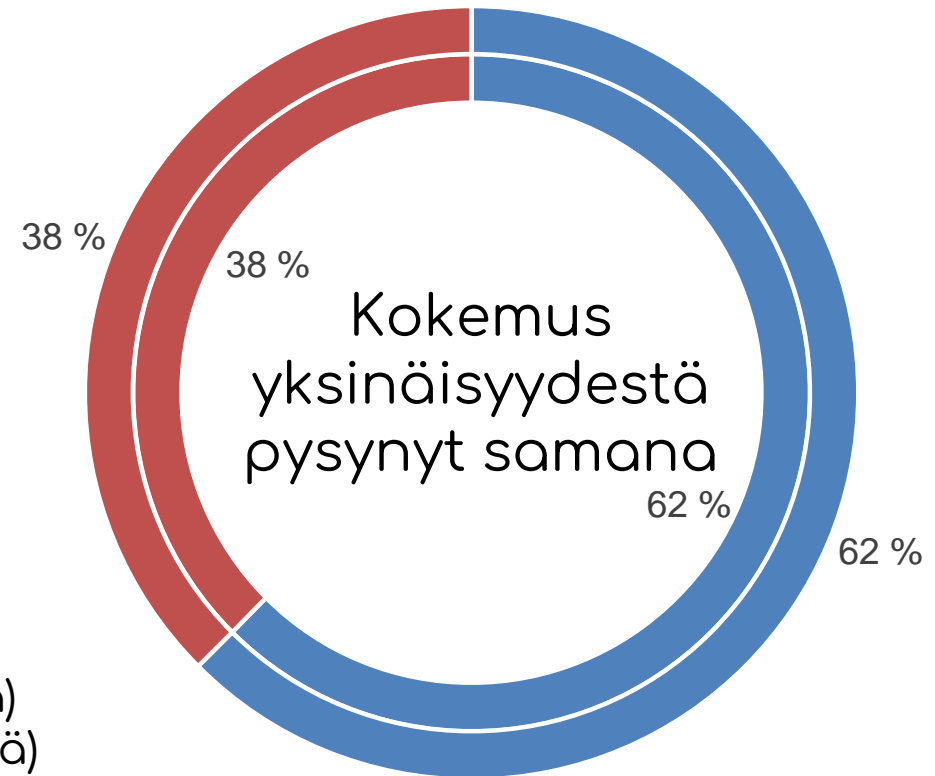
Yksinäisyyden kokemuksen muutos

vahvistunut osallisuus N=32

- Ei koe usein yksinäisyyttä
- Kokee usein yksinäisyyttä

heikentynyt osallisuus N=16

Yksinäisyyden kokemuksen muutos

vahvistunut osallisuus N=32

- Ei koe usein yksinäisyyttä
- Kokee usein yksinäisyyttä

“uusi sivu elämässä, on tuonut muutaman uuden ystävän”

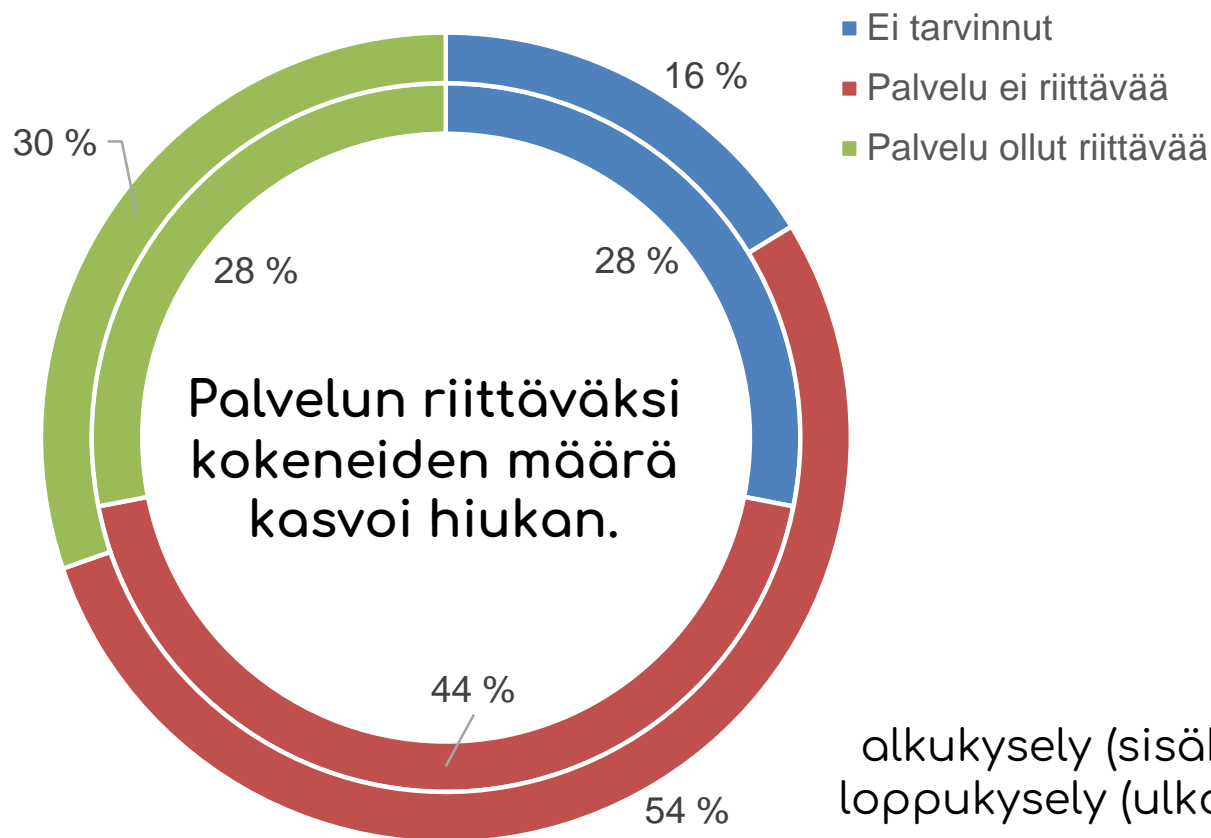
“Minulla on tärkeitä ihmisiä elämässäni, mutta silti toivon, että voisin olla heidän kanssaan enemmän tekemisissä.”

“Elän tällä hetkellä täysin ilman päihteitä, niin yksinäisyys on päivittäistä.”

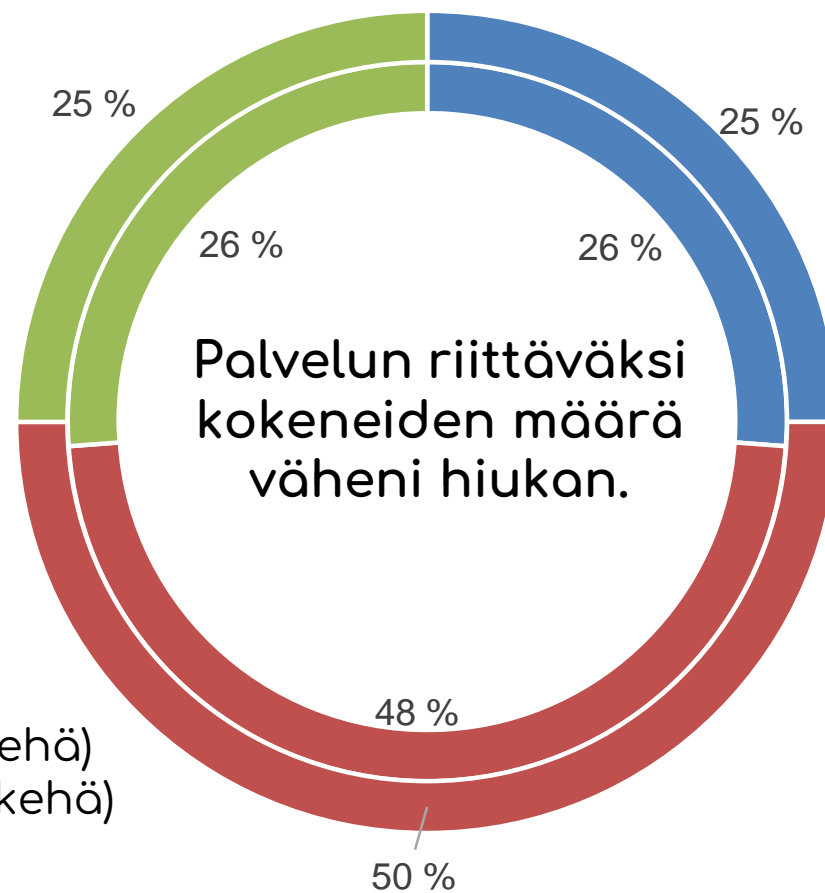
“Yksin on helpompaa olla
kuin seurassa, olisi
hienoa jos seurassa olo
olisi mukavaa.”

Kokemus mielenterveyspalveluiden riittävyydestä: palvelua tarvinneiden määrä lisääntyi

vahvistunut osallisuus (N=32)

heikentynyt osallisuus (N=16)

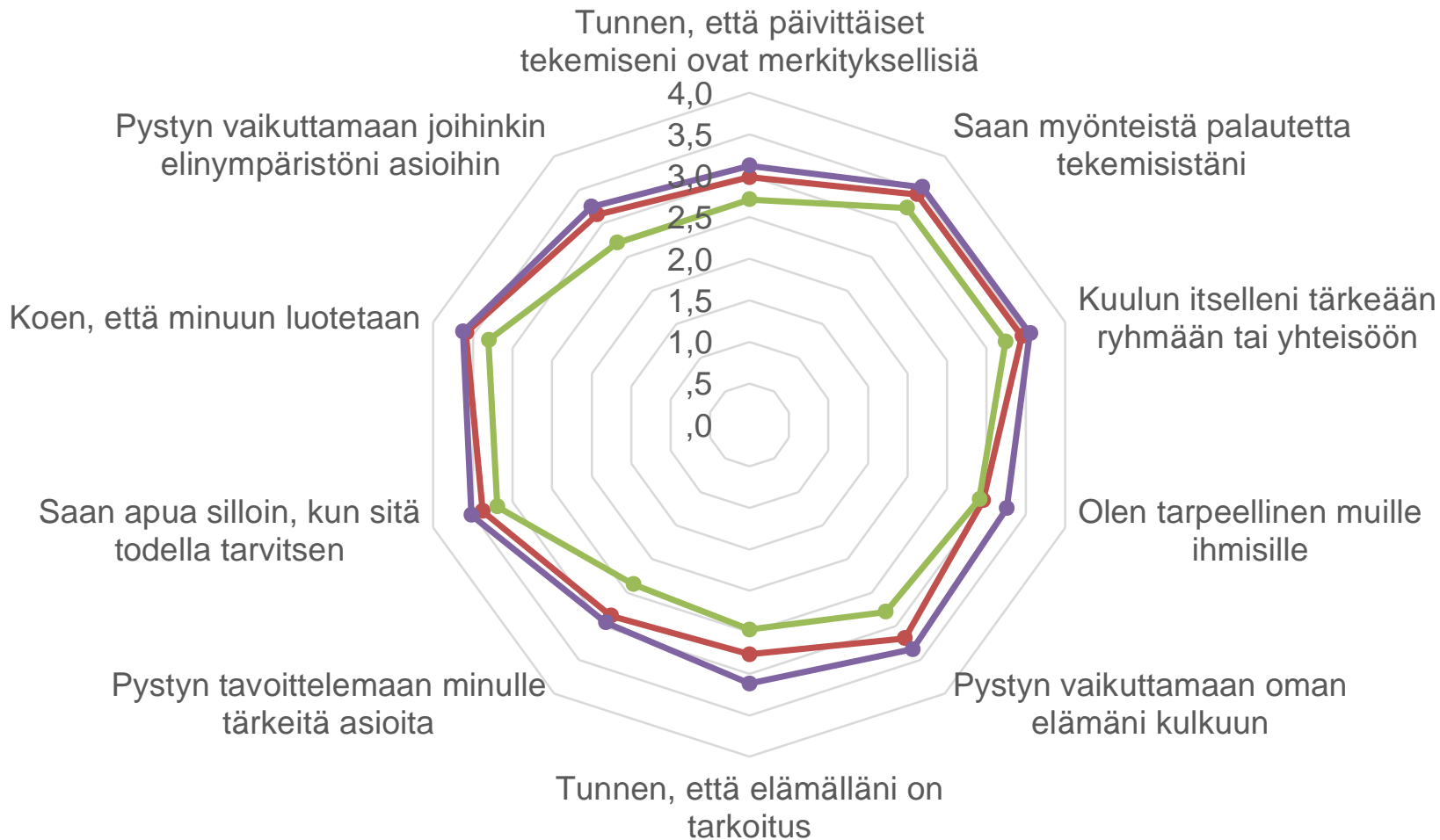
alkukysely (sisäkehä)
loppukysely (ulkokehä)

” (o)on todella
tyytyväinen toimintaan ja
saan apua .”

Mitä tapahtui
osallisuuden
kokemukselle kun jokin
tai useampi hyvinvoinnin
osa-alueista oli heikko?

Osallisuuden kokemus ja 3 heikon hyvinvoinnin tekijää

(N=95) usein koettu yksinäisyys (N=66) heikoksi koettu terveys (N=134) heikoksi koettu toimeentulo

Kaikista N=271 vastauksesta

kokee yksinäisyyttä melko usein tai jatkuvasti (N=95)

kokee terveydentilansa huonoksi tai erittäin huonoksi (N=66)

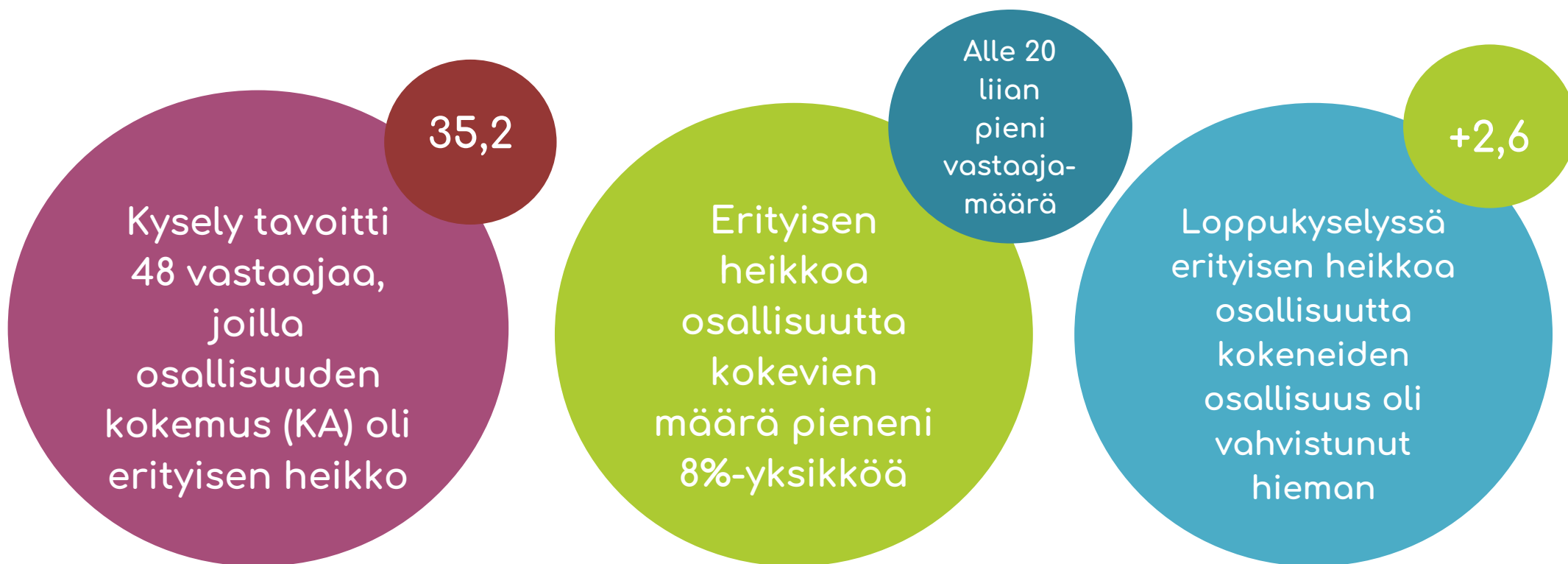
kokee oman taloudellisen tilanteensa heikoksi tai hyvin heikoksi (N=134)

“Olen huono kertomaan
näistä asioista, on
helpompi minulle jos
minulta kysytään.”

“Älkää kyselkö "millaisena näet itsesi viiden vuoden kuluttua" kun en minä ole mikään ennustaja, mistä minä tiedän olenko kuollut silloin. Hyvä jos yhden päivän kerrallaan saan elettyä.”

Eriyisen heikko
osallisuuden kokemus
osallisuusindikaattorilla
alle 50
(N271, 23% vastauksista)

Erityisen heikko osallisuuden kokemus

Osallisuuden kokemuksen pienikin positiivinen muutos on tärkeä, mikäli vastaaja kokee erityisen heikkoa osallisuutta (alle 50 indikaattoriluku)

Osallisuuskyseelyn tulosten käsittely

Tulosten tulkinta ja validointi
työskennellen yhdessä
asiakkaiden ja palveluiden kanssa

Osallisuutta lisäävät menetelmät ja tulosten validointi

Mistä kyselyn tulokset kertovat?

Mistä osallisuuden kokemus syntyy?

Kyselyn
toteutuksen
soveltaminen
eri ryhmien
kanssa

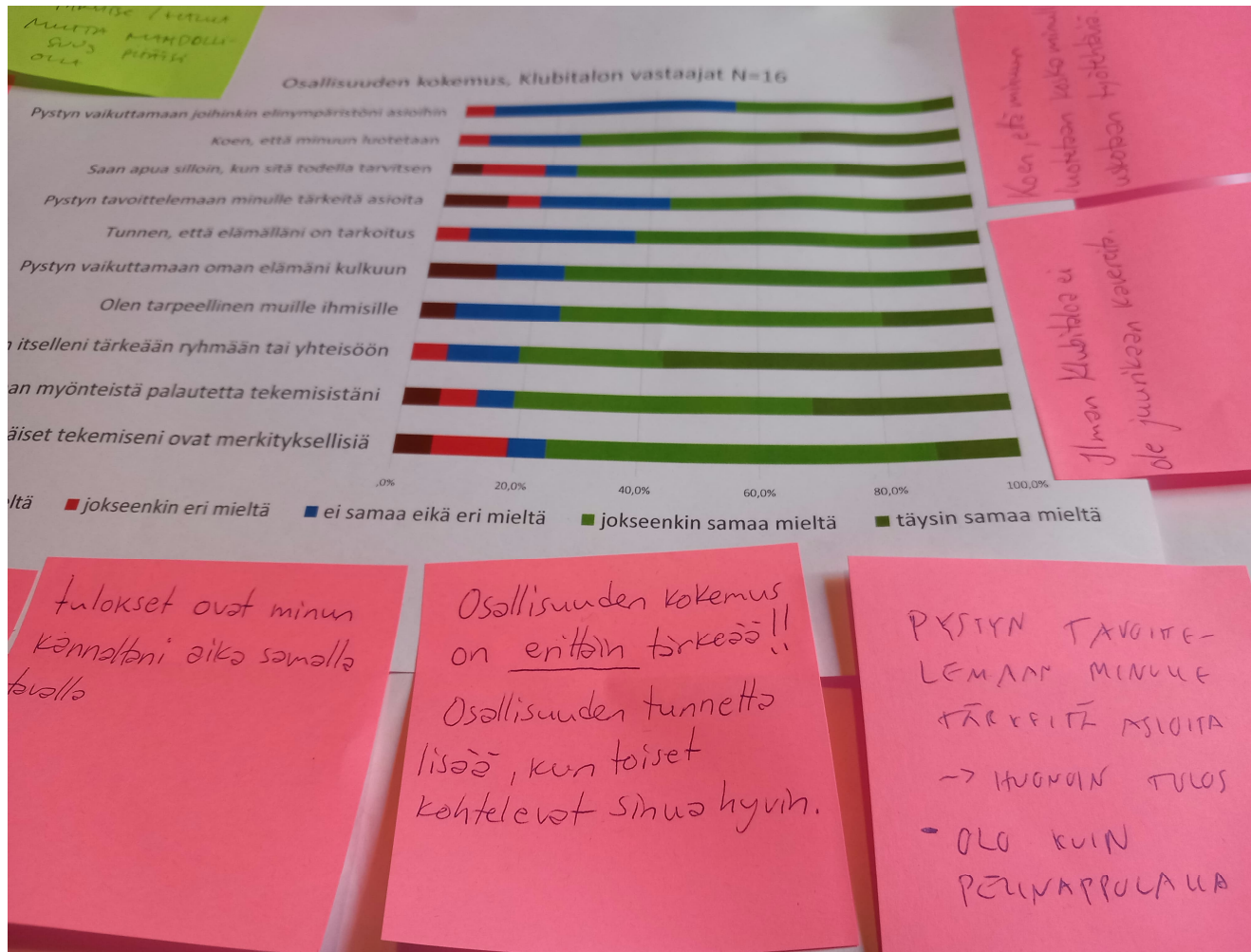

Asiakkaiden
kanssa kyselyn
tuloksista
keskustelu ja
työskentely

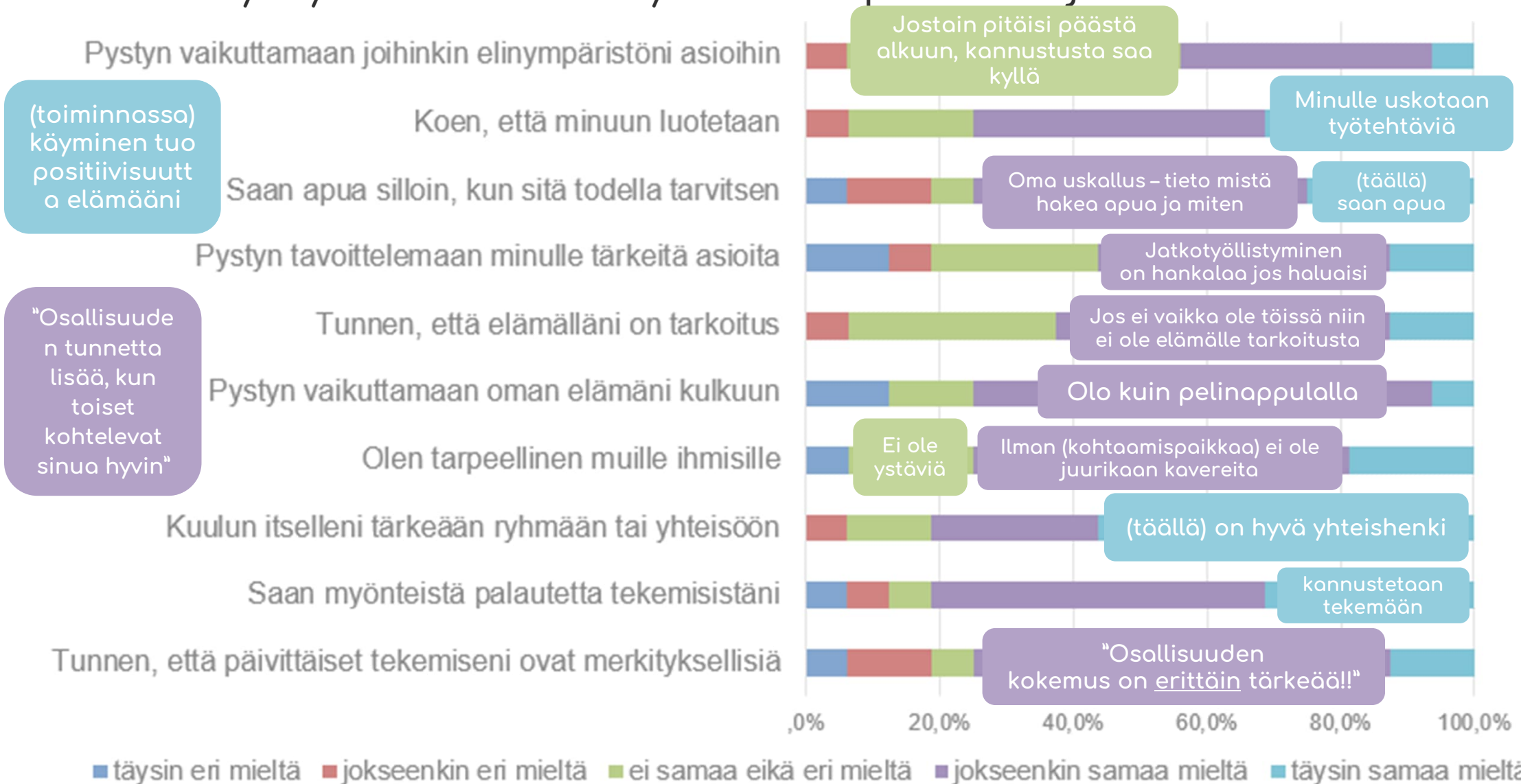
Työntekijöiden
kanssa
tuloksista
keskustelu

Osallisuuskyselyn tulosten tulkintaa vastaajien kanssa

tutustuttiin kyselyn tuloksiin ja keskusteltiin niiden herättämistä ajatuksista

Osallisuuskyselyn tulosten käsittely kohtaamispaikan kävijöiden kanssa

Mitä tiedolla tehdään?

Viestintä osallisuuden
kokemuksen
merkityksestä ja
koetuista toiminnan
osallisuusvaikutuksista
yhdessä kävijöiden ja
palveluiden kanssa

Osallisuus kuntoutuksessa työtoiminnassa

Kommentit on kerätty keväällä 2023 Sosiaalialan osaamiskeskus Verson teettämässä kyselyssä.

”Hyvällä asenteella voi tehdä paljonkin. Mistä sen löytää ja miten sen löytää? Kuinka motivoitua?”

”Yritän pysyä positiivisena.”

”Vaikaa sanoa hyvinvoinnista tulevaisuudessa kun elämä on suhteellisen vuoristorataa ylipäättään.”

”Hyvinvointia arvostaa kun sen huomaa (verrattuna aikaisempaan vointiin.)”

”Oon tykännyt kuntoutuksista. Kuka olis uskonut.”

”Kaikkein ei voi positiivisella asenteella vaikuttaa. Mutta jos jo lähdössä ajattelee, että kaikki menee päin persettä. Se vaikuttaa.”

”Omiiin, esim. virastoasioihin, olen saanut apua.”

”Minulla on ADHD testit vaiheessa ja koen että elämäni helpottuu jos saan itselleni sopivan lääkituksen.”

”Alkanut +30:senä panostamaan kaikkiin päivittäisiin arjen asioihin enemmän mikä näkyy positiivisena.”

”Oon tykännyt
kuntouttavasta.

Kuka olis
uskonut.”

”Oon päässyt
opiskelemaan
yliopistoon”.

Osallisuusmittausten tulokset ovat herättäneet kovasti kiinnostusta

Millaista tietoa palvelut ovat saaneet osallisuuskyselyn avulla?

Miten tietoa voidaan hyödyntää palveluissa?

Millainen kyselyväline mahdollistaisi osallisuustiedon keräämisen ja hyödyntämisen itsenäisesti?